

Sygn. akt II CKN 371/97

W Y R O K
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 1997 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący SSN - Cz. Żuławska
Sędziowie SN - B. Czech (spraw.)
 - Z. Świeboda

Protokolant - B. Gruszka

po rozpoznaniu w dniu 10 października 1997 r. na rozprawie,

sprawy z powództwa T. P.
przeciwko M. N.,

o zapłatę,

na skutek kasacji powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 18 grudnia 1996 r., sygn. akt I ACr [...]

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. -

Sygn. akt II CKN 371/97

Uzasadnienie

Pozwana jest współwłaścicielką w 15/96 częściach nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym, położonej w K. przy ul. Z. [...] i z tego tytułu zajmowała (i zajmuje) w tym budynku mieszkanie składające się z dwóch pokoi z przynależnościami. Powód zamieszkał w tym mieszkaniu od czasu zawarcia przez strony małżeństwa (13.XII.1986 r.). Małżeństwo to zostało rozwiązane przez rozwód w 1992 r. W latach 1987 i 1988 powód - za zgodą pozwanej - przeprowadził remont i przebudowę wymienionego mieszkania. Od czasu rozvodu powód zajmuje w tym mieszkaniu jeden pokój i korzysta z przynależności. Okoliczności powyższe są niesporne.

Powód domaga się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej kwoty 11.094,93 zł. z odsetkami tytułem zwrotu wartości wymienionego remontu i przebudowy mieszkania. Twierdzi, że koszty remontu pokrył z funduszy swego majątku odrębnego.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa jako przedwczesnego, albowiem powód nadal zajmuje przedmiotowe mieszkanie. Podniosła też zarzut potrącenia kwoty należnej od powoda z tytułu zajmowania części mieszkania.

Sąd Wojewódzki w K., wyrokiem z 29.III.1996 r., sygn. akt I C [...], uwzględnił powództwo do kwoty 7.277 zł. z odsetkami, oddalił dalej idące żądanie i orzekł o kosztach procesu. Sąd ten ustalił, że koszty wymienionego remontu i przebudowy mieszkania pokrył powód ze swojego majątku odrębnego. W następstwie tych prac wartość mieszkania pozwanej wzrosła o 10.103,30 zł. według cen z 1995 r. i przy uwzględnieniu amortyzacji niektórych prac. Zdaniem tego Sądu zarzut potrącenia jest zasadny jedynie do kwoty 3.920 zł. Sąd Wojewódzki przyjął, że podstawą świadczenia powoda było małżeństwo łączące strony. Z chwilą rozwiązania małżeństwa podstawa ta odpadła, co spowodowało, że świadczenie powoda stało się nienależne (art. 410 k.c.) i można żądać jego zwrotu (art. 405 k.c.).

Na skutek rewizji pozwanej, Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z 18.XII.1996 r., sygn. I ACr [...], zmienił wyrok Sądu Wojewódzkiego i oddalił powództwo w całości oraz orzekł o kosztach postępowania rewizyjnego. Sąd Apelacyjny przyjął, że żądanie zwrotu wartości przedmiotowych nakładów jest przedwczesne, albowiem powód nadal zajmuje mieszkanie na które poczynił nakłady.

Powód w kasacji, zarzucając naruszenie prawa materialnego: art. 226 i 230 k.c. - przez niewłaściwe zastosowanie oraz art. 405 i 410 k.c. - przez niezastosowanie, wniósł o uchylenie powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Sąd Najwyższy - rozpoznając sprawę tylko w granicach kasacji (art. 393¹¹ k.p.c.) - zważył, co następuje:

Pomijając - nie mającą istotnego znaczenia dla oceny zasadności kasacji - kwestię charakteru nakładów (konieczne, użyteczne, zbytkowe), których dotyczą przepisy art. 226 k.c. w zw. z art. 230 k.c., należy przypomnieć, że prawie powszechnie przyjmuje się, iż roszczenie o ich zwrot powstaje z chwilą dokonania nakładu. Nie ma natomiast jednolitych poglądów co do terminu ich wymagalności. Sąd Najwyższy, w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, przyjmuje, że wymagalność roszczenia o zwrot nakładów (art. 226 k.c.) - zarówno koniecznych, jak i użytecznych oraz zbytkowych - przesuwają się na chwilę wydania rzeczy właścicielowi [zob. np. uzasadnienia orzeczeń SN: z 12.XII.1967 r., III CRN 356/67, OSNCP 1968, z. 8-9, poz. 148; z 10.VIII.1988 r., III CRN 229/88, OSNCP 1990, z. 12, poz. 153; z 20.VIII.1973 r., III CZP 17/73, OSNCP 1974, z. 4., poz. 66; z 8.IV.1971 r., III CRN 43/70, OSNCP 1972, z. 1, poz. 9; z 10.IX.1993 r., I CRN 115/93, OSNCP 1994, z. 7-8, poz. 161)]. Sąd Apelacyjny przyjął zatem trafnie, że roszczenie powoda jest przedwczesne, skoro nie zwraca on mieszkania właścicielowi (pozwanej). Nie nastąpiło zatem naruszenie art. 226 w zw. z art. 230 k.c. W takiej sytuacji, w

oparciu o przepisy prawa rzeczowego, powód nie może domagać się zwrotu wartości poczynionych nakładów.

Sąd Apelacyjny, w swoich rozważaniach zupełnie pominął natomiast drugą - teoretycznie możliwą - podstawę prawną żądania powoda, jaką stanowią przepisy 405 i 410 k.c. W tym zakresie kasacja ma zatem usprawiedliwioną podstawę. Skoro jednak Sąd Apelacyjny nie zajął w tym przedmiocie żadnego stanowiska, przeto zbyteczne są szczegółowe rozważania Sądu Najwyższego na ten temat.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393¹³ k.p.c.).